

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 466/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť J. P., L., zastúpeného spoločnosťou J., s. r. o., Advokátska kancelária, D., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. M. J., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 27. marca 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 192/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2013 doručená sťažnosť J. P., L. (ďalej len „sťažovateľ“ alebo „navrhovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) z 27. marca 2013 v konaní sp. zn. 6 Co 192/2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval ako navrhovateľ v konaní vedenom Okresným súdom Martin (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 483/2000, ktorého predmetom bolo zaplatenie sumy 36 352,89 € s príslušenstvom. Odporcami v konaní boli Ing. P. S., B., a Ing. B. R., B. (ďalej len „odporcovia“).

Sťažovateľ uzavrel s právnymi predchodcami odporcov 15. júna 1999 zmluvu o dielo, na základe ktorej vykonal práce s dodávkou materiálu. V priebehu realizácie objednaných prác došlo podľa sťažovateľa „zo strany pôvodných odporcov k odstúpeniu od zmluvy listom zo dňa 1.12.1999“. Právni predchodcovia odporcov sťažovateľovi neuhradili všetky faktúry. Okrem toho sťažovateľ v roku 2000 právnym predchodcom odporcov vyfakturoval v súhrne ďalších 787 845,75 Sk, ktoré mu tiež neboli zaplatené.

Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 483/2000-601 zo 16. decembra 2011 sťažovateľovu žalobu zamietol. Právny vzťah medzi právnymi predchodcami odporcov na jednej strane a sťažovateľom vyhodnotil ako obchodno-právny (čl. X bod 3 zmluvy). Ďalej okresný súd skutkovo ustálil, že sťažovateľ „naučtoval odporcom aj práce, ktoré nespádali do predmetu zmluvy o dielo. Súd tým nemal na mysli vyššie výmery, ktoré navrhovateľ oproti výkazu výmer projektu nepochybne u mnohých položiek účtoval... V tomto smere, teda tam, kde navrhovateľ účtoval vyššie výmery, než mal podľa projektu a výkazu výmer, okresný súd poukázal na ust. článku V. bod 3.1. zmluvy a totiž, ak vyvstala potreba takýchto prác, mohol ich navrhovateľ vykonať a požadovať za ne cenu len vtedy, ak si ich objednávateľ písomne vyžiadal zápisom do stavebného denníka. Takýto prípad však preukázaný nebol. Na druhej strane navrhovateľ vykonával práce, ktoré vôbec netvorili predmet diela a nepochybne ich vykonával na žiadosť so súhlasom objednávateľa... Tieto práce navrhovateľ vykonával podľa zápisov v stavebnom denníku ešte pred tým, ako mu Ing. R. oznámil, že na stavbe končí. Tu však súd zastával názor, že tieto práce, keďže boli dohodnuté ústne, predstavujú predmet novej ústne uzavretej zmluvy o dielo, ktorú navrhovateľ ale nespomenul... Plnenie však z takejto zmluvy netvorilo predmet žaloby, ktorý sám navrhovateľ vymedzil tým, že sa odvolával na to, že požaduje plnenie z písomne uzatvorenej zmluvy o dielo zo dňa 15.6.1999.“.

Okresný súd po konfrontácii obsahu zmluvy o dielo a rozhodných skutkových okolností s príslušnými ustanoveniami zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov dospel k záveru, že „v danom prípade nešlo o platné odstúpenie od zmluvy tak, ako to predpokladá Obchodný zákonník, ale došlo k dohode o zrušení zmluvy. Pre takýto záver svedčí aj skutočnosť, že navrhovateľ neukončil svoje práce na výzvu Ing. R. k 1.12.1999 a nič také na ňom Ing. R. podľa vykonaného dokazovania ani nepožadoval. Ukončil ich až pred vianočnými sviatkami v decembri 1999 po dokončení rozpracovaných prác...

Z prejavu Ing. R. adresovaného navrhovateľovi v kritický deň podľa presvedčenia súdu jednoznačne vyplýva vôľa Ing. R. ukončiť akúkoľvek spoluprácu s navrhovateľom, teda nebolo možné takýto úkon vyložiť inak, než ako návrh na zrušenie zmluvy, ktorý navrhovateľ konkludentným počínaním akceptoval.

Keďže Obchodný zákonník nemá osobitné ustanovenia o zrušení zmluvy dohodou a nárokoch zmluvných strán v prípade, ak nastane takáto situácia, je nutné riešiť nároky zmluvných strán v zmysle § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka podľa predpisov občianskeho práva, teda podľa ust. § 457 Občianskeho zákonníka.

V nadväznosti na uvedené okresný súd dospel k záveru, že pokiaľ navrhovateľ... uplatňoval nárok na poskytnutie finančného plnenia..., mohol tak robiť nie titulom ceny za vykonanie diela, ale titulom vydania bezdôvodného obohatenia...

Ani pri takejto právnej kvalifikácii nároku navrhovateľa... by nebolo problémom priznať navrhovateľovi nárok, pravda za predpokladu, že by navrhovateľ uniesol svoje dôkazné bremeno a preukázal, v akom rozsahu uskutočnil plnenia v prospech predchodcov odporcov. Podľa presvedčenia súdu navrhovateľ toto dôkazné bremeno neuniesol.“.

Následne okresný súd hodnotil jednotlivé vykonané dôkazy tak, že právni predchodcovia odporcov nevyžadovali uskutočnenie niektorých výkonov „v ďaleko vyššom rozsahu, než predpokladala projektová dokumentácia...“. Podľa okresného súdu sťažovateľ „nesplnil celý svoj záväzok v zmysle zmluvy o dielo... Napriek tomu navrhovateľ účtoval objednávateľom sumu o 942.523,30 Sk vyššiu, ako mala byť vôbec dohodnutá cena diela...“. Napokon okresný súd dospel k záveru, že „nie je možné preukázať, či navrhovateľ fakturoval skutočne len to, čo urobil a či urobil to, čo fakturoval... odporcovia v priebehu

realizácie diela navrhovateľovi poskytli celkovú sumu 2.932.00,- Sk, z čoho vyplýva, že ak dohodnutá cena diela mala predstavovať sumu 3.023.643,80 Sk aj s 10 % - nou DPH, pokryli objednávateľia takmer celú sumu zálohami... Keďže navrhovateľ nepreukázal presvedčivo a hodnoverne, že by sa odporcovia ako právni nástupcovia pôvodných objednávateľov diela bezdôvodne obohatili nad rozsah poskytnutých záloh, teda nad sumu 2.932.000,- Sk, ktorú poskytli ich nebohí rodičia, súd žalobu navrhovateľa ako nedôvodnú zamietol.“.

Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, v ktorom rozporoval záver okresného súdu o neodsúhlasení prác vykonaných vo väčšom rozsahu právnymi predchodcami odporcov, namietal vnútornú rozpornosť odôvodnenia prvostupňového rozsudku (*„na jednej strane prvostupňový súd spochybnil rozsah vykonaných prác fakturovaných odporcom, na druhej strane mal za preukázané, že práce, ktoré netvorili predmet diela navrhovateľ vykonával nepochybné na žiadosť a so súhlasom objednávateľa“*) a tvrdil, že právni predchodcovia odporcov *„súhlasili s rozsahom prác, ktoré navrhovateľ do dátumu 1.12.1999 vykonal (ktoré boli zapísané v stavebnom denníku) a zároveň ho požiadali, aby tieto práce dokončil“*.

Krajský súd rozsudkom z 27. marca 2013 v konaní sp. zn. 6 Co 192/2012 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Využívajúc § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) konštatoval správnosť dôvodov prvostupňového rozsudku, ako aj ich súlad s požiadavkami plynúcimi z § 157 ods. 2 OSP. Zdôraznil, že *„došlo k zrušeniu zmluvy o dielo dohodou zmluvných strán, a teda v záujme úspechu v konaní navrhovateľ mohol sa domáhať svojich nárokov len z titulu bezdôvodného obohatenia, pričom tieto závery ani odvolateľ v podanom odvolaní nenamietal... v prípade takejto právnej kvalifikácie... by bolo možné priznať nárok navrhovateľovi, pokiaľ by preukázal, v akom rozsahu uskutočnil plnenia v prospech predchodcov odporcov, avšak podľa presvedčenia súdu navrhovateľ toto dôkazné bremeno neunesol. Tvrdenia navrhovateľ uvádzané v podanom odvolaní boli predmetom hodnotenia zo strany okresného súdu v napadnutom rozhodnutí, pretože navrhovateľ takto argumentoval už v prvostupňovom konaní a odvolací súd sa so závermi okresného súdu stotožnil a na jeho závery v celom rozsahu odkazuje.*

Odvolaací súd navyiac dodáva, že po vstupe právnych nástupcov a zároveň dedičov pôvodných odporcov... do konania sa ich vzťah k navrhovateľovi posudzuje z hľadiska ust. § 470 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Označené ustanovenie totiž upravuje zodpovednosť dedičov za porúčiteľove dlhy a nie prechod dlhových porúčiteľov na dedičov... z uvedeného vyplýva, že pokiaľ by mal byť navrhovateľ v konaní úspešný, zodpovednosť dedičov by bola limitovaná výškou nadobudnutého dedičstva, ktoré v konkrétnom prípade dosahovalo iba nepatrnú výšku...“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ s poukazom na prerokovaciu zásadu, na zásadu formálnej pravdy a na § 213 ods. 2 OSP dôvodí, že „pokiaľ súdy v rámci právneho posúdenia veci dospeli k záveru, že nárok žalobcu je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia a nie nárok zo zmluvy o dielo, bolo ich povinnosťou rozhodnúť vec v intenciách tohto právneho posúdenia. V predmetnom prípade je tak postup súdu zaťažený vadou, nakoľko v situácii, keď súd zistil že uplatnený nárok existuje, avšak je nárokom vzniknutým z bezdôvodného obohatenia, súd mal tento nárok priznať z titulu bezdôvodného obohatenia, a nemal žalobu formálne zamietnuť z dôvodu, že nárok bol žalobcom uplatnený ako nárok zo zmluvy o dielo;...“.

Sťažovateľ cituje rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. septembra 2010 vo veci sp. zn. 5 Cdo 196/2009, podľa ktorého „nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú“. V nadväznosti na to potom sťažovateľ tvrdí, že „pokiaľ by súd postupoval v súlade s prejednacou zásadou a nárok žalobcu by kvalifikoval ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia s tým, že súd mal za preukázané, že žalobca vykonal niektoré ďalšie práce na žiadosť a so súhlasom odporcov, súd mal nárok žalobcu minimálne v časti niektorých prác... priznať“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 6Co/192/2012 porušil základné právo J. P., bytom V. na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. *Rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 6Co/192/2012 zo dňa 27.03.2013 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.*

3. *J. P., bytom V. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 331,12 EUR..., ktorú je Krajský súd v Žiline povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

1. Podľa § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania. Pritom podľa § 50 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde musí sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 obsahovať aj označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody. Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

V petite svojej sťažnosti sťažovateľ za zásah porušujúci podľa jeho názoru základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy označil „konanie“ krajského súdu vo veci sp. zn. 6 Co 192/2012. K sťažnosti pripojil kópiu rozsudku krajského súdu z 27. marca 2013 v konaní sp. zn. 6 Co 192/2012.

Z dôvodov sťažnosti i jej prílohy tak vyplýva, že sťažovateľ požaduje ústavno-súdne preskúmanie potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu. Ústavný súd pritom sťažovateľa na spresnenie sťažnostného petitu nevyzýval rešpektujúc požiadavky procesnej ekonómie a hospodárnosti konania determinované výsledkom predbežného prerokovania sťažnosti zhmotneného vo výroku tohto uznesenia.

2. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Sťažovateľ namieta, že v jeho veci konajúce všeobecné sudy kvalifikovali ním uplatnený nárok ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, teda odlišne v porovnaní s kvalifikáciou prednesenou samotným sťažovateľom v jeho žalobe, a v dôsledku toho jeho žalobe nevyhoveli.

Formulovaná sťažnostná námietka podľa názoru ústavného súdu preukazuje, že sťažovateľ nedostatočne pochopil odôvodnenie prvostupňového rozsudku okresného súdu a rovnako aj odôvodnenie odvolacieho rozsudku krajského súdu. Oba sudy totiž zhodne konštatovali, že aj v podmienkach právneho posúdenia odlišného oproti sťažovateľovej právnej kvalifikácii existujú prekážky na vyhovie podanej žalobe. Ústavný súd tu upriamuje pozornosť na časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu rekapitulovaného v dôvodoch potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu, podľa ktorej *„ani pri takejto právnej kvalifikácii nároku navrhovateľa (má sa tu na mysli kvalifikácia nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, pozn.)... by nebolo problémom priznať navrhovateľovi nárok, pravda za predpokladu, že by navrhovateľ uniesol svoje dôkazné bremeno a preukázal, v akom rozsahu uskutočnil plnenia v prospech predchodcov odporcov. Podľa presvedčenia súdu navrhovateľ toto dôkazné bremeno neunesol.“*. S citovaným názorom sa krajský súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku stotožnil.

Neúspech sťažovateľa v konaní o ním uplatnenom nároku teda nebol spôsobený tým, že okresný súd i krajský súd posúdili uplatnený nárok odlišne od sťažovateľovej právnej kvalifikácie, ale bol dôsledkom neunesenia dôkazného bremena sťažovateľom, ktorý vystupoval v procesnej pozícii navrhovateľa zaťaženého nielen povinnosťou tvrdenia, ale aj povinnosťou preukázať svoje tvrdenia. Pritom sťažovateľ nesprávne vyhodnotenie unesenia dôkazného bremena oboma všeobecnými súdmi v sťažnosti vôbec nenamieta. Sťažovateľova sťažnostná námietka je tak nedôvodná, lebo sa zakladá na nesprávnom pochopení dôvodov zamietnutia sťažovateľovej žaloby.

Ústavný súd ešte považuje za podstatné doplniť z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu zistenú skutočnosť, že sťažovateľ v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu námietku odlišnej právnej kvalifikácie uplatneného nároku ani nepredniesol. Poukázal na to i krajský súd konštatujúc, že sťažovateľ *„tieto závery... v podanom odvolaní nenamieta“*. Pritom sťažovateľ nepriložil k svojej sťažnosti odvolanie proti rozsudku okresného súdu, preto ústavný súd vychádza z dôvodov napadnutého rozsudku krajského súdu.

Ústavný súd nemôže zohľadňovať také námietky, ktoré sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi procesne aprobovaným spôsobom neuplatnil. Opačný prístup by znamenal, že neunesenie procesnej zodpovednosti sťažovateľa za kvalitu uplatňovania svojich práv (v posudzovanom prípade ide o zanedbanie povinnosti vyčerpávajúco odôvodniť podané odvolanie vyplývajúcej z § 205 ods. 1 a 2 OSP) v konaní pred všeobecným súdom bude možné dodatočne konvalidovať prostriedkami ústavnosúdneho prieskumu. Tým by však došlo k obchádzaniu zásady koncentrácie občianskeho súdneho konania v jeho odvolacej fáze vyplývajúcej z § 205 ods. 3 OSP v spojení s § 212 ods. 1 OSP, podľa ktorého je odvolací súd rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný, čo nemôže byť zmyslom a účelom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Napokon ústavný súd neopomenul ani sťažovateľovu citáciu § 213 ods. 2 OSP použitú ako súčasť právnej argumentácie na strane 2 predloženej sťažnosti. Podľa tohto ustanovenia ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Citované ustanovenie je v sťažovateľovom prípade neaplikovateľné, pretože krajský súd nevychádzal z právnej kvalifikácie uplatneného nároku odlišnej v porovnaní s právnym posúdením, na ktorom založil svoje zamietavé rozhodnutie okresný súd. Krajský súd teda nedospel k záveru, že pri posúdení sťažovateľom uplatneného nároku je potrebné aplikovať ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité. Hypotéza predmetnej právnej normy tak vôbec nebola naplnená. Z tohto dôvodu je argumentácia sťažovateľa založená na § 213 ods. 2 OSP irelevantná.

Ústavný súd zhrňujúco uzatvára, že predložená sťažnosť nesignalizuje žiadne pochybnosti o ústavno-právne významných parametroch potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu. Jej prijatie na ďalšie konanie by za žiadnych okolností nemohlo viesť ku konštatovaniu porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu. Preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

3. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími súčasťami sťažnostného petitu (návrh na zrušenie napadnutého rozsudku krajského súdu, návrh na priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2013